N° 212. 1834.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 6 September.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Breda. — Luidens den *Courrier Belge* van heden waren er te Brussel een aantal geruchten in omloop, aangaande onderscheidene benoemingen en bevorderingen, die er in het belgisch leger, bij de terugkomst van vorst *Leopold* te Brussel, zouden plaats hebben. De voornaamste daarvan zouden wel zijn de benoeming van den generaal *Goblet* tot minister van oorlog, ter vervanging van den generaal *Evain*, die tot minister van staat zoude benoemd worden. Aan den kolonel *de Puydt* zoude men voorstellen hebben gedaan, dat hij zich den post van chef van het personeel op het oorlogsbureau liet welgevallen, als welke vakant zoude worden door de zending van den generaal *Nypels* als gezant in Portugal, welke laatste bij die gelegenheid tevens tot divisie-generaal zou worden bevorderd. De post van opperkommandant van de stad Brussel zou worden gesupprimeerd, en de generaal *Buzen*, die denzelven bekleedt, het militair gouvernement der provincie Zuid-Braband krijgen, ter vervanging van den kolonel *Créquillon*, die op pensioen zou worden gesteld. De kolonel *van de Viver* eindelijk zou, in stede van den kolonel *Rodenbach*, die insgelijks op pensioen gebragt zou worden, tot plaatselijken kommandant van Brussel worden benoemd. Vorst *Leopold* werd eerst tegen den 10den September te Brussel terugverwacht.

— Te Antwerpen is eergisteren de prachtige zaal van den nieuw gebouwden schouwburg ingewijd geworden en eene eerste voorstelling in denzelven gegeven. De fraaije aanleg en de pracht dezer zaal worden hoogelijk geroemd.

— In den loop der vorige maand zijn in de haven van Antwerpen binnengekomen 98 handelsvaartuigen, te zamen voerende 13,102 tonnen.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 97 ⅞; Sp. perpet. 5 pCt. 51 ½; 3 pCt. 21; Nap. 86; Sicil. 72 ⅞, 75 ¼.

F R A N K R IJ K.

Parijs, den 2den September.

Het *Journal de Paris* deelt eene telegrafische depêche [illegible] mede, volgens welke de generaal *Espartero* en [illegible] *Zabala* aan het hoofd van vier duizend insurgenten [illegible] den [illegible] bisschop de zijne slechts [illegible] heeft uitgeslagen.

Het ministerieel dagblad [illegible] eene ontmoeting gewagende, waarbij de insurgenten de aanvallers waren, schijnt daardoor zich zelven, ten aanzien van vroegere berigten, welken den toestand van don *Carlos* als geheel hopeloos, en zijne bewegingen als eene gedurige vlugt voordroegen, te logenstraffen, immers de algemeene aandacht is zigtbaar opgewekt, en men ziet met belangstelling nadere tijdingen te gemoet.

De bijzondere brieven uit de grenzen leveren niets belangrijks. Don *Carlos* meende men, was op den 29sten te St. Estevan doorgetrokken, zich naar de vallei van Roncevaux begevende, waar hij zoo het heette voor de vervolging van den generaal *Lorenzo* eene wijkplaats zocht. Intusschen was deze bevelhebber vrij onverwacht door den generaal *Rodil* gelast, die vervolging te staken, en zich naar het Zuiden te wenden, waar *Zumala Carreguy* tot Lumbiers was doorgedrongen en door de vereenigde magt van het leger der koningin moest worden gekeerd; zullende de generaal *Rodil* hem van ter zijde aantasten, terwijl *Lorenzo* hem zocht te achterhalen.

In weerwil van deze verschillende, voor de zaak van don *Carlos* niet ongunstige, berigten, wilde men door overloopers weten, dat de aanhangers van dien vorst den moed hadden verloren, en vooral aan wapenen en krijgsbehoeften het grootst gebrek leden.

— Uit Madrid schrijft men nog altijd onder dagteekening van den 26sten, dat zich eene beslissende meerderheid van de leden der beide kamers, in 't bijzonder, omtrent het financieel ontwerp van den heer *de Toreno*, duidelijk genoeg had verklaard, om zich van de verwerping zeker te houden; zullende men daarentegen een voorstel doen, om de geheele buitenlandsche schuld, met uitzondering van de leening *Guebhard*, te erkennen, eene nieuwe leening uit te schrijven, onder waarborg van een gedeelte der domeinen, en eindelijk eenen termijn vast te stellen, binnen welken de erkende schuld met de interessen geheel zoude worden afgelost. Het ministerie zoude dit voorstel des noods ondersteunen. Met dit alles is het opmerkelijk, dat het Madridsch dagblad, *l'Observador*, dat, zoo men zegt, onder den invloed van den heer *de Toreno* geschreven wordt, nog immer diens eerste ontwerp met nadruk verdedigt.

Het officieel dagblad van den 26sten bevat het bulletin van een gevecht, dat weinige dagen te voren te Barbadillo, in Oud-Kastilië, tusschen de troepen der koningin en eene bende insurgenten geleverd werd. De laatste hadden met groot verlies het onderspit gedolven.

— De heer *Manguin* heeft, zoo men zegt, het voorstel van eenige houders van Spaansche fondsen aangenomen, om zich ter behartiging hunner belangen naar Madrid te begeven.

— De maarschalk *Gérard* moet zich heden merkelijk beter gevoelen, daar hij eenige der hoofdambtenaren van het ministerie van oorlog heeft ontvangen.

— Als een bewijs welke belangrijke bezuinigingen bij het leger worden ingevoerd, meldt men, dat van de bezetting van Metz niet minder dan 2000 man op eens met groot verlof naar huis zijn gekeerd.

— Heden (2 *September*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 106,25; 3 pCt. 74,75; Nap. renten 92,05; Sp. perpet. 5 pCt. 50; 3 pCt. 23 ¼; Cortes 40 ¾, alles kontant.

N E D E R L A N D E N.

Breda, den 5den September.

Bij Zr. Ms. besluit van 28 Augustus ll., No. 87, zijn de navolgende benoemingen gedaan, als: in de Regtbank van Koophandel te Rotterdam: tot president: de heer *F. Suermondt Jr.*; tot regters: de heeren *H. van Stolk*, *C. de Kuiper Jz.*, *J. Dorrepaal* en *J. Lenersan*; tot regter plaatsvervangers de heer *H. A. van Charante*. — In de Regtbank van Koophandel te Dordrecht: tot president; de heer *J. Hoogwerff Armstrong*; tot regters: de heeren *F. C. de Court* en *J. J. Vrijthoff*; tot regters plaatsvervangers: de heeren *T. W. Blukkoey* en *H. Brunner*.

— Te Arnhem zijn den 1sten dezer, van Elst naar Zutphen marcherende, doorgekomen het 2 bat. der 2de afd. Vriesche schutterij, en is binnengetrokken, om in de stad nachtverblijf te houden, het bat. Drentsche schutterij en het 1ste bat. der 1ste afd. Groningsche schutterij. In den namiddag trok een gedeelte van Gelderlands stedelijke mobiele schutterij de stad Arnhem binnen en werd er onder het [illegible]. In de stad [illegible] St. Walburgskerk [illegible] de stedelijke regering ontvangen en [illegible] den heer Burgemeester met eene plegtige toespraak begroet, welke door den hoofdkapitein *Swaving* in gepaste bewoordingen werd beantwoord. Den volgenden morgen verlieten de Zutphensche schutters, door die van Arnhem een eind ver begeleid, de stad. De officieren der stedelijke schutterij, met andere genoodigde hoofdofficieren en stedelijke autoriteiten, vereenigden zich des middags in de nieuw gebouwde zaal van het logement het *Zwijnshoofd*, waar de stedelijke regering een feestelijk maal had doen toebereiden, terwijl de onderofficieren en manschappen, mede van regeringswege, op het ruime plein buiten de gewezen Velperpoort, feestelijk werden onthaald. Het fraai muzijk der 2de afdeeling, tot verhooging der feestvreugde van Nijmegen gekomen, voerde verscheidene doeltreffende muzijkstukken uit, die door de geliefkoosde volksliederen werden afgewisseld.

— Men schrijft ons uit Veghel, dd. 30 Aug., het volgende:

„Eergisteren hadden wij het genoegen, het 2de bat. der 1ste afd. Zuid-Holl. schutterij, hetwelk in het laatst van 1831 en in het begin van 1832 hier is gekantonneerd geweest, op deszelfs marsch, naar de voor hetzelve bestemde garnizoensplaats Gorinchem, waar aan hetzelve de verloven zullen worden uitgereikt, te zien binnen komen. Aangenaam werd dit bat. verrast, door deszelfs voormaligen Chef, den Majoor *Herr*, kommanderende thans het flankbat. der 2de Afd. inf. en te Veghel gekantonneerd, die, van de aankomst onderrigt, hun uit oude betrekking reeds tot bij Erp, zijnde een uur afstands, te gemoet reed. De schoone militaire houding en het uitmuntend voorkomen van dit bat., na zoo vele moeijelijkheden, maakten onder iedere stand wederom, wekten aller belangstelling; hun binnenkomen was alsof zij op parade defileerden. De Majoor maakte daarover den heer Bat.-Kommandant een vleijend kompliment, noodigde toen alle officieren van het bat. op een diner, hetwelk ZEd. reeds bij voorraad had besteld, waarbij ook alle presente officieren van het flankbat. benevens die der koninklijke jagers tegenwoordig waren. Genoemde Majoor plaatste zich aan tafel in het midden der officieren van zijn oud bat., als een vader tusschen zijne kinderen, en gulle vrolijkheid zat aan dezen disch voor, het schoone hoornmuzijk van het flankbat. (zeker wel het schoonste dat er bij de armee bestaat) liet zich tot laat in den avond hooren en vele vaderlandsche stukken [illegible].

Den volgenden morgen marcheerde het schuttersbat. af, doch hetzelve werd toen nog een eind wegs vergezeld door meergemelden heer Majoor en het hoornmuzijk, die op een half uur afstands van Veghel halt hielden, en onder het spelen van het geliefkoosd *Wilhelmus!* het bat. voor zich heen lieten de-

fieren, hetwelk door een luid gejuich van *Leve de Koning! Leve de Majoor Herr!* beantwoord werd; en zoo trokken dan ook het meerendeel van deze dapperen naar hunne haardsteden terug, hartelijk verheugd, van hunnen achtenswaardigen voormaligen Chef nog eens te hebben ontmoet, en met dankgevoel vervuld, voor de Eer, het bat. aangedaan; en [illegible] met het vaste voornemen bezield, om zoodra de nood zulks mogt vorderen, onverwijld weder te wapen te snellen, en voor *Vorst en Vaderland* alles veil te hebben en op te offeren, wat men van getrouwe burgers [illegible] kan.

— In het *Amsterdamsch Handelsblad* leest men het volgende:

» Wij vernemen dat onze van de grenzen terug keerende schutterij, welke morgen weder in ons midden verwacht wordt, aan de Abkoude en bij de Duivendrechtsche brug, op het land van den heer *Jan Buijs*, door onze stedelijke dienstdoende schutterij zal ontvangen en aldaar onthaald te zijn, in den loop van den namiddag door de Muiderpoort zal binnen komen, en langs de Plantage, Joden-Breestraat, Muiderplein, Amstelstraat, Reguliers-Breestraat en Kalverstraat naar den Dam marcheren. Hier gekomen, zal zij door den heer burgemeester, aan het hoofd van het stedelijk bestuur, ontvangen en aangesproken worden. Des avonds zullen alle stadsgebouwen verlicht worden, en te oordeelen naar de toebereidselen welke wij ontwaren, schijnen ook vele particulieren door illuminatie als anderzins de terugkomst onzer stadgenooten te zullen vieren."

— Te Amsterdam is woensdag ochtend in een op de Baangracht staand pakhuis, genaamd *het Hert*, de derde solder, geheel met koren volgeladen, door het breken der balken, op de tweede nedergekomen, waardoor een aan het verschieten bezig zijnde korendrager onder het graan werd gesmoord.

— Volgens berigt uit Emden, is in het laatst van Augustus aldaar de cholera uitgebarsten, en zijn van 30 aangetasten 26 in 6 uren tijds overleden.

— Uit Koppenhagen wordt den 25 Augustus het volgende gemeld: Het gerucht wegens de eerlange aankomst eener Russische oorlogsvloot blijft hier voortduren, en naar luid van de jongste berigten van scheepskapiteins, moet de voor Kroonstad liggende afdeeling bereids landingstroepen hebben aan boord genomen.

— Volgens berigten uit Napoli di Romania van 6 augustus, over Engeland ontvangen, was de heer *von Kobell*, welken de Koning van Beijeren onlangs in plaats van den heer *v. Maurer* tot lid van het regentschap benoemd heeft, den [illegible] aldaar aangekomen [illegible] den [illegible] augustus [illegible] De [illegible], die het [illegible] regentschapslid, de heer *von Abel*, [illegible] naar Beijeren terug geroepen is, zouden [illegible]

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 2den September.

De prins-stadhouder van het koningrijk Polen is, volgens berigten uit Warschau, van den 26sten Augustus, naar Koningsbergen naar St. Petersburg vertrokken. Gedurende zijne afwezendheid zal de generaal [illegible] het voorzitterschap in den raad van bestuur des koningrijks bekleeden, en de generaal *Rudiger* het opperbevel over het zich in Polen bevindende leger, voeren.

— De Keur-Hessische standen hebben zich met het voorstel der regering vereenigd, om voorloopig, gedurende de maand September, de belastingen op den ouden voet te heffen. Daarop heeft de minister van binnenlandsche zaken in de bijeenkomst van den 29sten Augustus aangekondigd, dat de tegenwoordige zitting andermaal zoude worden verlengd, en werd door een der commissarissen van het bestuur omtrent het bestaande verschil over de financiele wetten eene nadere mededeeling gedaan. De terugkomst van den keurprins werd, inzonderheid door de bezetting van Kassel, met openbare vreugdeblijken gevierd.

— Te Munchen is den 28sten der vorige maand overleden, de Beijersche luitenant-generaal en de voormalige minister van oorlog, vrijheer *von Maillot de la Treille*.

— Uit Augsburg zullen binnen kort drie katholijke geestelijken, als Veldkapellanen naar Griekenland vertrekken. Ongegrond is het vroeger verspreidde gerucht, dat, op de uitnoodiging der Beijersche vicariaten, zich geen geestelijke aan aangemeld hebben, integendeel hebben zich, niettegenstaande het gebrek aan priesters in de meeste Beijersche bisdommen, en niettegenstaande de loop, [illegible] reeds 12 geestelijken bereid verklaard, naar Griekenland te vertrekken. De werving voor de Grieksche krijgsdienst gaat, hoe meer de herfst nadert, gelukkiger voort. Naar men verneemt, zullen, tegen den 1sten October, in Beijeren acht werfstations opgerigt worden; daarbij zal men echter alleen handwerkslieden aannemen. In de laatste dagen waren te Munchen weder eenige studenten, in hechtenis genomen; het onlangs gevonden *[illegible] genootschap*, hetwelk mit 400 tot 500 studenten bestond, en welks vergaderingen door den rector-magnificus en onderscheidene professoren werden bijge-

woond, is onlangs gescheurd, en deszelfs bedoelingen en handelwijs aan een streng onderzoek onderworpen geworden; de gelithographeerde liederenboekjes, waaronder zich verscheidene vrijheidsliederen bevonden, zijn in beslag genomen.

— Te Weenen waren den 26sten Augustus genoteerd: 5 pCt. Metall. [illegible] pCt. 88; Partialen 136; Bank-actien 1241.

ENGELAND.

LONDEN, den 3den September.

Z. M. de Koning zal zich morgen van Windsor naar St. James begeven, en aldaar eene groote audientie geven, waarin Hoogstdezelve de adressen zal ontvangen van de stedelijke overheid, ter zake van de terugkomst der koningin in Engeland.

— De markies van *Anglesey* zal, in de aanstaande lente, uit Italie naar Engeland terugkeeren. Gelijk men weet, is de markies langen tijd onderkoning van Ierland geweest, en kan zijne terugkomst herwaarts welligt van grooten invloed zijn op de gebeurtenissen van dat eiland.

— De tegenwoordige gouverneur van Oostindie, lord *W. Bentinck*, wordt eerlang in Engeland terug verwacht. De staat zijner gezondheid heeft zijne terugkomst in Europa noodzakelijk gemaakt. Zijn opvolger is nog niet benoemd.

— De Hertog *van Sussex* en de Graaf *van Norfolk* hebben dezer dagen lord *Grey* eene verklaring aangeboden, door een groot aantal parlements-leden onderteekend, waarin hem de dank der natie voor zijne aan het vaderland bewezene diensten wordt betuigd. Voorts heeft zich lord *Grey*, op dringend verzoek van de voornaamste der ingezetenen zich naar Edinburg begeven, om aldaar een gastmaal bij te wonen, dat ter zijner eere wordt aangerigt en dat alle vroegere feesten van dien aard in luister moet overtreffen.

— Berigten uit Madrid, van den 25sten, bevestigen de vroeger medegedeelde tijding omtrent het besluit der commissie van financien wegens de geldleeningen. Twee rapporteurs waren benoemd, de markiezen *de Montevirgen* en *Carrasco*, beiden behoorende tot die leden der commissie, welke voor de verwerping der leeningen na 1823, gestemd hebben. Men hield het er steeds voor, dat de kamers de Cortes-bons geheel zouden erkennen, en dat de hoop bestond, dat aan de overige leeningen 30 tot 50 pCt. zouden worden toegekend.

— De berigten uit Lissabon tot den 27sten augustus ontvangen, vermelden, dat de portugesche cortes eenstemmig tot het besluit zijn gekomen, om Don Pedro, in zijne betrekking van Regent der koningrijk, gedurende de minderjarigheid zijner dochter, Donna *Isabella II*, te handhaven, [illegible] op nieuw als zoodanig verkozen hebben. Nadere bijzonderheden wegens de daarover gehoudene beraadslaging zijn nog niet bekend.

— De jongste berigten uit Zuid-Amerika vermelden de uitvaardiging van een besluit, door de regering van Bogota genomen, om eene leening te sluiten, ter vervaardiging van een ijzeren spoorweg, midden door de landengte van Panama.

— De 3 pCt. gecons. stonden gisteren, 89⅞ a 90; Nederl. 2½ pCt. 50⅞ a ⅝; dito 5 pCt. 98⅛ a ⅝; Portugal (nieuwe bonds), 80⅝ a ⅝; Spanje (1822), 47 a ¼.

Een woord over de Oostersche kwestie.

De gebeurtenissen in Syrien brengen de Oostersche kwestie op nieuw op het tapijt, eene kwestie, op zich zelve reeds zoo belangrijk van aard, daar zij vroeg of laat eenen magtigen invloed op het vaste land van Europa moet uitoefenen.

Sedert het evenwigt in het statenstelsel van ons werelddeel, door den grooten omwentelingsschok van 1830, verbroken is, [illegible] het, [illegible] even groote tegenschok dat evenwigt zal kunnen herstellen. [illegible] Wanneer wij met eenige aandacht de reeks van gebeurtenissen, welke elkander in een kort tijdsbestek hebben opgevolgd, gadeslaan, en de verschillende pogingen, om dat evenwigt te herstellen of verbroken te houden, beschouwen, [illegible] het in zekere mate meer waarschijnlijk, dat [illegible] staatsstelsel als [illegible] kwestie, als oorzaak en tot middel zal moeten dienen, om de oude [illegible] wereld andermaal op een vast steunpunt te vestigen, en in dat opzigt zijn de Oostersche aangelegenheden onze aandacht overwaardig.

In de verschillende sedert 1830 gehoudene [illegible] hebben wij, en in die van den Koning van Engeland en in die van den koning der Franschen, [illegible] opgemerkt, welken zonderlingen dienst deze beide gouvernementen aan dat evenwigt willen geven. Het doel echter straalde [illegible] uit hun beider handelingen door.

Toen de staatkunde dezer beide mogendheden aanvankelijk zegevierde, toen zelfs bestond nog de mogelijkheid, dat het vroegere evenwigt zich zoude hersteld hebben, wanneer bedaan [illegible] zich aan het [illegible], dat zij voorgaven te zullen handhaven [illegible]

getrouw waren gebleven. De julij-omwenteling en de parlementaire hervorming, waren – zoo als zij voorgaven – uit de beide volken uitgegaan. De souvereiniteit der volken werd dus door beiden erkend, en het was op dat beginsel, dat zij schijnbaar de instellingen van het inwendige beheer niet alleen, maar ook de staatkunde der overige mogendheden wilden regelen, en daardoor een geheel hernieuwd evenwigt in het Europesche statenstelsel wilden brengen. Van eene oogenblikkelijke zinbegoocheling gebruik makende, werd door hen het beginsel van niet-tusschenkomst aangenomen en aan de andere mogendheden opgedrongen. Het was maar al te duidelijk, dat Engeland, maar vooral Frankrijk, hierbij te veel vertrouwen hadden gesteld op den invloed en de vermoedelijke successen der revolutionnaire propaganda, die reeds eenige jaren vroeger ijverig werkzaam was geweest. Vertrouwende dat alle de volken van ons werelddeel, de een na den ander, aan de stem der propaganda zouden gehoor geven, moet het beginsel van *niet-tusschenkomst* hun hebben toegeschenen, als het beste en onfeilbaarste middel, om Europa in het door hen gewilde evenwigt te brengen, en zulks door de instelling van nieuwe dijnastiën. Het belang der nieuwe orde van zaken in Frankrijk vorderde toch gebiedend genoeg, om zijne verkregene regten, anders gezegd, de legitimiteit, te onder[illegible] statenstelsel, dat Europa ten deel zou vallen, te doen verdwijnen, en wie weet, in hoe verre *Lodewijk Philips* – niettegenstaande het bondgenootschap met het gouvernement van Groot-Brittanje – in overeenkomst en in verband met de Iersche oproervinken, gewerkt heeft en nog werkt, om Ierland van de Engelsche kroon af te scheiden, om ook daar, even als op het vaste land, eene geheele nieuwe orde van zaken te stichten.

Wanneer men de gebeurtenissen der vier afgeloopene jaren a posteriori beschouwt, dan zal het voorgeven, dat eene getrouwe aankleving van het beginsel van *niet-tusschenkomst* zeer juist zoude hebben kunnen medewerken, om het door hen schijnbaar zoo gewenschte evenwigt te herstellen, niet zoo ongerijmd voorkomen; want juist dat beginsel zoude Belgie, Spanje en Portugal in zeer korten tijd hebben terug gevoerd, tot het principe van regt en billijkheid. De daadwerkelijke tusschenkomst in Belgie, en de zoo blijkbare tusschenkomst in Spanje en Portugal, hebben die volken gedwongen, om zich te onderwerpen aan de nieuwe orde van zaken, welke door Engeland en Frankrijk waren ingesteld. De door deze zoo hoog aangeprezene volks-oppermagt, werd alzoo gelijktijdig met het regt der volken, niet alleen miskend, maar gewelddadig vertrapt. Dat noemde *Lodewijk Philips* de emancipatie der volken, dat noemen de aanklevers van zijn [illegible] en voortgang der vrijheid!

[illegible] *tusschenkomst*, [illegible] principe der [illegible] verbroken evenwigt kunnen herstellen. Een geheel [illegible] principe had welligt dezelfde medewerking voortgebragt, want dan hadden Oostenrijk, Rusland en Pruissen [illegible] Frankrijk en Engeland kunnen optreden, en, daar beide deze mogendheden eenen algemeenen oorlog hadden willen en moeten vermijden, zoo zoude daaruit de niet-tusschenkomst als van zelve gevolgd zijn, en het evenwigt had zich zonder groote schokken hersteld. Om dus het evenwigt verbroken te houden, tot dat het zich, naar hunne wijze van zien, en naar hun algemeen doel herstelde, moesten de beide beginselen gelijktijdig [illegible] worden, toegepast; d. i. tusschenkomst voor hen, en niet tusschenkomst voor de overige mogendheden!!

Met eene schaamteloosheid, alle denkbeeld te boven gaande, zien wij dit dubbelhartig gedrag in de Oostersche kwestie doorstralen, en het zal welligt daar zijn, wanneer een dezer beginselen de bovenhand krijgt, dat men met al de kracht van eenen overwegenden invloed op het verbroken evenwigt zal werken. Hunne vertoogen en [illegible] tegen Rusland en de Porte gerigt, zijn [illegible] eerste beschouwing, in overeenstemming te brengen, met de door hen aangenomene staatkunde in het westelijk gedeelte van Europa, wanneer men namelijk aan die toerustingen slechts één eenig doel toeschrijft. Beschouwen wij echter hun gedrag, ten opzigte van Spanje, Portugal, Belgie, Zwitserland en Italie, van een weinig meer nabij, dan kan men met eenigen grond veronderstellen, dat de geduchte zeemagt, welke beide deze mogendheden in de Middellandsche zee bijeen hebben gebragt, even zoo goed tegen Oostenrijk als tegen Rusland gerigt is. Men vergete daarbij niet, dat de driekleurige fransche vlag op de wallen van Ankona wappert, en dat de fransche en engelsche propaganda nog onvermoeid in Italie en Napels werkzaam is. En zoude het dan te verwonderen wezen, dat Engeland en Frankrijk zich voorbereid hadden, om bij de eerste revolutionnaire beweging in Italie of Napels het souvereine volk te kunnen bijstaan [illegible] de afstand, welke er tusschen Konstantinopel en [illegible], te [illegible] door de opstanden [illegible]

aan franschen en engelschen invloed moeten gehoorzamen, voor dat de Oostersche kwestie zich zal kunnen ontwikkelen.

Wij zijn er alzoo verre af, van de Oostersche zaken, zoo als sommigen, te beschouwen als eene geheel afgezonderde kwestie, als strijdig met de aangenomene Anglo-fransche staatkunde. Er bestaat hier één doel, één streven; namelijk, om die in verband te brengen met de gebeurtenissen in het Westen van ons werelddeel. De opstand in Syrien is dus van meer gewigt, dan men in den eersten opslag zoude denken. Zwicht *Mahomed* aldaar, en gelukt het den Grooten Heer om zijne miskende regten te doen zegevieren; dan vergete men niet, dat dit de eerste triomf zoude zijn, die het legitime beginsel in de laatste vier jaren behaald zou hebben; en een begin is er slechts noodig, om tot een goed einde te komen; en eventeer als men het revolutionaire beginsel van het Westen naar het Oosten wilde overvoeren, even zoo kan het legitime principe van het Oosten naar het Westen zegevierend tot ons overkomen.

Φ. P.

Aan de Redactie van de *Bredasche Courant*: over het 's Gravenhaagsche tooneel.

Ne pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus.
HORATIUS.

MIJNHEER,

Wetende, welk een levendig belang gij stelt in alle vakken van nationale kunst, en dat de bijdragen, die op dezelven eenige betrekking hebben, altijd met graagte in uw geacht dagblad opgenomen worden, heb ik gemeend, dat het u welligt niet ongevallig zoude zijn, eenige bijzonderheden te vernemen omtrent den toestand van het tooneel bij ons. Gij zult uit dezelven vernemen, hoe men in de hofstad vreemdelingen onthaalt: hoe men nationale kunst-liefde aanmoedigt. Ofschoon het waar is, dat bij ons het tooneel niet zulk eenen beslissenden invloed op den geest van het volk uitoefent als bij vele onzer naburen; geloof ik evenwel, dat, vooral, bij de toenemende beschaving, het er verre af is, dat het bijwonen der tooneelmatige voorstellingen volstrekt geene sporen zoude nalaten in de harten der aanschouwers, en, dat men den schouwburg verlatende, ook aan alle overdenkingen, die de voorstelling bij ons deed geboren worden, vaarwel zegt; daarom geloof ik het van belang dit vak van kunst niet te verwaarlozen, maar integendeel den staat, waarin hetzelve verkeert, oplettend gade te slaan; daarom zag of hoorde ik het meermalen met weemoed, hoe dikwijls, bij de drie voorstellingen, die iedere week door de Fransche tooneelisten hier ter stede gegeven worden, de zaal te klein is, om aan den toeloop der menigte te voldoen, zoodat men meer dan eens eene vierde voorstelling [illegible] Hollandsche tooneellisten, die hoogstens [illegible], dan nog het voorregt moeten hebben, om voor een publiek van 50 of 60 menschen te spelen; ofschoon de prijzen der plaatsen bij de eersten op een tiende hooger gesteld zijn, dan bij de laatsten.

Ik geloof dat dit eenen allernadeeligsten invloed moet uitoefenen op den voortgang van ons tooneel, en dat de hofstad zulk een slecht voorbeeld niet geven moest. — Maar bestaan er misschien gegronde redenen voor zulk eene verachtering? Zouden er geene middelen van herstel zijn? Dit, Mijnheer, wenschte ik eenigzins breedvoeriger te onderzoeken; doch, om tot eenen gewenschten uitslag te geraken, acht ik het volstrekt noodzakelijk een kort verslag te doen voorafgaan van den staat van beide tooneelen. Ik maak, om aan mijne geachte stadgenooten te behagen, eenen aanvang met het Fransche; maar zij vergeven het mij, indien ik aan hetzelve niet al den lof toezwaaije, dien het *in hunne oogen* verdient; men houde in het oog, dat het hier mijn pligt is, *onpartijdig* te zijn. Sedert twee maanden, dat het tooneel geopend is, heeft de Heer NOVARE, onze verdienstelijke directeur, het goed gedacht, het publiek onafgebroken te onthalen op eene der drie groote operas, die, met uitzondering van zeer kleine afwisselingen, tot hiertoe zijn *Repertoire* hebben uitgemaakt. Men moet bekennen, dat er ten minste weinig verscheidenheid is; maar men zal zich dit ligtelijk getroosten, indien dit weinige goed is; want, zoo als vader Cats zegt: „niet dat veel is, is wel; maar dat wel is, is veel." – De genoemde stukken zijn: *Robert le diable*, *Gustave III*, ou *le bal masqué*, en *Guillaume Tell*. Ik zwijg van het walgende en verfoeijelijke tooneel, in het eerste voorkomende, waar men op het stil verblijf der dooden, een twintigtal geestelijke vrouwen, om haar ontuchtig leven vervloekt, uit hare graven ziet opstaan, om zich te verlustigen in het schandelijkste en zedelooste bachanten-feest. Want wie zoude zich hierover verwonderen, indien hij spoedig hierna den *deugdzamen* zoon des duivels, die [illegible] wrocht den toeschouwers [illegible], deze gewijde plaats ziet intreden, en de verdoemde nonnen op de [illegible] wijze hare bevalligheden voor hem ten toon spreiden; om hem op de wijze van het wulpschtelijkste vrouwen-kroost te verleiden, en [illegible] afgrond, dat is aan de magt van zijnen vader, te leveren. En dergelijke tooneelen ontziet de Hollandsche huismoeder zich niet meer hare huwbare dochters te laten zien; en zulke tooneelen worden hier ter stede met het luidruchtigst handgeklap begroet! Hoe dwaas, dat men in onze dagen nog over zede-bederf klaagt! [illegible] nog is dit alles niets bij het laatste bedrijf, waar men den duivel zelven een gebouw, aan God gewijd, eene kerk ziet binnentreden, om zijnen zoon, door geweld en list, van daar te rukken en

met zich in de hel te slepen. Aan ieder nogtans zijne godsdienstige gevoelens overlatende, komt het mij ongeoorloofd voor, de godsdienst in het openbaar zoo te verguizen en ten spot te stellen. Neen, men behoeft geen Katholijk, geen Christen te zijn, om eenen afschuw van dergelijke tooneelen te hebben. Ik laat ook daar het aanstotelijke, dat er mij voorkomt in gelegen te zijn, om eene eerlijke, deugdzame, ongelukkige oude vrouw, die nog leeft, op het tooneel te brengen, en haar de heldin te maken eener schandelijke intrigue, waarin zij den deugdzaamsten echtgenoot (zoo althans wordt hij hier voorgesteld, waarschijnlijk, omdat hij een koningsmoorder was) op eene trouwelooze wijze verraadt. Dat ziet men in het tweede der gemelde stukken: dit is de rol, dien men Mevr. Ankarström daarin spelen doet. Ik zwijg van den koningsmoord te midden van een bal-masqué. Maar zoude het wel wijsselijk gehandeld zijn van de regering dergelijke stukken toe te laten? Is het wel staatkundig de bezadigde en vredelievende Hollanders het denkbeeld van zulke gruwelen te geven? Maar hiervoor moge de regering zorgen. De vraag is voor mij maar, of dergelijke voorstellingen zooveel bekoorlijks hebben, als het Haagsche publiek ze toekent? Ik geloof het niet; en echter is dit, gelijk ik gezegd heb, het eenige dat men ziet; de *opera comique* heeft bij ons, *à l'instar de Paris* afgedaan; het is evenwel zeker, dat deze in vele opzigten wel den voorkeur verdient, zoo lang het nog eene waarheid is, dat men niet naar den schouwburg gaat uitsluitend om muzijk te hooren. Hetzelfde heeft plaats met de geestige vaudevilles, waarin het Fransche tooneel zoo rijk is. Men heeft dezelven thans door balletten doen vervangen; maar daarmede heb ik den vrede, want zeker is het, dat de kinderen, die bij ons reeds zeer vroeg den Franschen schouwburg beginnen te bezoeken, hiermede veel gewonnen hebben.

Genoeg van de voortbrengselen van het tooneel; nog een woord over de uitvoering; en men zal zien, dat het ook hier niet beter mede gelegen is. De tooneelspelers van beide sekse zijn veel in getal, maar bezitten over het algemeen weinig kundigheden; geen is er die bijzonder uitmunt. Evenwel wil ik regtvaardig zijn, en aan een zekeren Heer Duverrox gaarne den lof geven, dat hij in sommige rollen als een verdienstelijk *acteur* optreedt; hetzelve geef ik ook gaarne toe aan twee der actrices, namelijk Mad. Desvignes en Mad. Dorsan; kunstregters evenwel beweren, dat de eerste en de laatste niet weten te zingen, en dus aan hare roeping niet voldoen. Zeker is het, dat zij volstrekt geene stem hebben. – Maar, met uitzondering van dezen, is er dan ook *tot nu toe* in de geheele troep niemand, die niet bijna onder het middelmatige is. Ik beken het gaarne, Mijnheer! dat ik zeer weinig in staat ben, over hunne muzijkale verdiensten te oordeelen; maar zoo men de beslissing van goede regters gelooven mag, is het er ook verre af, dat dezelven hoog te roemen zijn. Maar, mij dunkt, mijne medeburgers zien mij al nijdig aan, en vragen, of dit nu onpartijdigheid heet, wanneer men alles berispt, zonder iets te prijzen. Zachtjes! ik ga nu tot de goede zijde over. Men heeft in den Franschen schouwburg een goed orchest, dat door Z. M. betaald wordt, terwijl de stedelijke regering grootendeels zorg draagt voor luisterrijke decoratien. De costumes zijn prachtig; de tooneelspelers kunnen zich die gemakkelijk aanschaffen, omdat zij eene goede betaling krijgen. De directeur ziet zich hiertoe in staat gesteld door de groote aanmoediging, die hij van het publiek ontvangt; buitendien heeft men hem toegestaan de entré-gelden te verhoogen, en de dure plaatsen te vergrooten, en de goedkoopere te verkleinen. Dit zijn concessien van de stedelijke regering.

In hoeverre nu deze goede en kwade hoedanigheden tegen elkander opwegen, zal ik hier niet onderzoeken; alleen merk ik aan, dat de laatsten wat oppervlakkig zijn, en meer in schijn dan in waarheid bestaan. Doch ik zou te langwijlig worden, indien ik alles in dezen brief wilde afdoen. Hier eindig ik; en, heb ik het vermaak, Mijnheer, dezen eene plaats in uw geacht blad te zien inruimen, dan hoop ik spoedig de begonnen taak in eenen tweeden brief te vervolgen.

Ik heb de eer te zijn, enz.

A. D. P.

's Gravenhage, den 31 Augustus, 1834.

Een jongeling van goeden huize, fatsoenlijke opvoeding en van den Hervormden Godsdienst, oud zeven en twintig jaren kunnende van deszelfs goed gedrag en kunde de meest voldoende getuigenis produceren, sedert het jaar 1830 Kandidaat-Notaris, van jongs af aan op een voornaam Notaris-Kantoor werkzaam geweest, doch nu door deszelfs driejarige dienst als Luitenant bij de Schutterij daarvan verstoken, wenschte zich thans in de Provincie Holland, Utrecht of Gelderland tegen billijke belooning, als Klerk op een Notaris-Kantoor geplaatst te zien. Adres met franco Brieven gemerkt T aan de Drukkers en Uitgevers dezes.

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN EN VAARTEN.

De Agent van het Domein te Breda, zal op Woensdag den 17 September 1834, 's morgens om 10 uren, ten huize en herberg van *Jan van Alphen*, in den Zandberg, buiten de Ginnekenpoort der Stad Breda, ten overstaan van den Burgemeester van Teteringen, publiek Aanbesteden:

1°. Het LEVEREN van 150 kubiek ellen STRAATMEST, ten dienste der kweekerijen van het Liesbosch onder 's Princenhage.

2°. Het VERVOEREN van gemelde kwantiteit STRAATMEST met het BIJRIJDEN van eene gelijke hoeveelheid PLAGGEN of SLOOTAARDE.

3°. *a.* Het LEVEREN van 20 kubiek ellen STRAATMEST, ten dienste van het Mastbosch onder 's Princenhage.

b. Idem, 250 kubiek ellen dito, ten dienste van het Ulvenhoutschebosch.

4°. Het VERVOEREN van gemelde kwantiteiten STRAATMEST met het BIJRIJDEN van eene gelijke hoeveelheid PLAGGEN of SLOOTAARDE.

5°. *a.* Het OMSPITTEN van 1,33,44 ellen GROND, in het Park het Verbrandbosch, genoemd het Ginnekenbosch in het Mastbosch.

b. 24,70 ellen dito in 't Nieuwbosch aldaar; en

c. 22,41 » » nevens de Meerselse Dreef.

6°. Het OMSPITTEN van 1 bunder, 80 roeden GROND, in het Park de 5 Kavels, in het St. Annabosch.

En voor den Termijn van 6 *Jaren, ingaande den* 1e *Januarij* 1835, *Verpachten*:

DE STEENEN WIND-KOORN-MOLEN met de daarbij behoorende HUIZINGE, STAL, SCHUUR, HOF en LANDERIJEN, staande en gelegen te Baarle-Nassau.

De kondition liggen ter lezing ten kantore van den Agent. Zijnde bij de respective Plantaadjemeesters nadere informatien te bekomen.

Breda, den 1. September 1834.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

DOOR VERANDERING VAN WOONPLAATS

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene zeer aanzienlijke hechte, sterke en weldoortimmerde HUIZINGE, met 2 BOVENKWARTIEREN, HOF en ERVE, BROUWERIJ met een aanzienlijk getal VAATWERK, MOUTERIJ, KELDERS en PAKHUIZEN. – Te bevragen bij den inwonenden Eigenaar, wijk D. No. 229, op de Bosphstraat te *Breda*.

*** Bij JOH. NOMAN & ZOON, Boekhandelaars te *Zalt-Bommel*, is op heden van de pers gekomen en alom aan de H.H. Inteekenaren afgeleverd:

ALGEMEENE NATUURLIJKE HISTORIE, OF VERVOLG OP DEN *KATECHISMUS DER NATUUR*, *van wijlen den Heer* J. F. Martinet, in 4 deelen. Tweede op nieuw verbeterde en vermeerderde druk, met fraaije platen, 6e *of laatste deel.*

Nog eenige komplete Exempl. zijn van dit Vervolg-werk te bekomen, de 2 deelen of 5 en 6e deel . . . . à f 4,40.

Idem op Velijn-Papier . . . . . . » 6,00.

*** De Boekverkooper J. OOMKENS, te *Groningen*, zal bij inteekening uitgeven: *HET BOEK DER PSALMEN* benevens de *GEZANGEN*, geschikt voor *Orgel en Piano Forte*, met de volledige *Harmonie in Generaal Bas-stijl*, door W. G. HAUFF, *Organist van de Groote Kerk te Groningen*, in lang 4o., à f 5, Tevens mede 20 *PRELUDIUMS* door denzelfden, à 60 Cents. De naam van den Compositst maakt eene aanprijzing onnoodig. – de Inteekening staat open tot den laatsten September 1834, bij de voornaamste Boekhandelaren in het Rijk.

GRAANMARKT TE AMSTERDAM.

WOENSDAG, *den 3den September.*

TARWE. – Stil: 125 ℔ witte Eider *f* 150; – 124 Groning. Smet *f* 140; – 129 O. witbonte Pools. *f* 235; – 126 bonte dito *f* 195; – 128 O. Mecklenb. *f* 166.

ROGGE. – Schaars en prijshoudend: 119 ℔ Vriesche *f* 130, bij gewigt.

HAVER. – Stil: 86, 90 ℔ dikke *f* 80, 85.

GARST en BOEKWEIT. – Zonder handel.

Koerspeijs der Effecten, te Amsterdam.

WOENSDAG, den [illegible] September.

NEDERLANDEN. pCt.	Koers.	Koers.	Koers.
Werkel. schuld 2½	50⅝	50⅝	50⅝
Dito dito 5	97⅞	[illegible]	97⅞
Uitgestelde dito	[illegible]	1⅛	[illegible]
Kansbill. dito	21½	21½	21½
Amort. Syndic. 4½	88⅝		
Dito dito 3½	71	71	
Schatkistbiljett. 6	100½	100½	
Oorlogslasten 5	100⅝		
Leening 1831 6			
Handelmaats. 4½	99¾		
[illegible]			
[illegible]			
Dito per [illegible]			
[illegible]			
Certificaten Amst. 5	32½	[illegible]	33½
Dito *f* 1000 3	22	22½	22½
Uitges. 3 pc. Sch. 5	11⅝	12	11⅞
Cort. Bons. Lond. 5	39	40⅛	39⅞
Napels.			
Certificaten *L. & B.* 5			
Dito *Falc. & C.* 5			
Leen. Lond. *R.* 5			
Rusland.			
Oblig. *Hope* 1798 5	102⅝	102⅝	
Dito dito 1828 5	103⅛	103⅛	

pCt.	Koers.	Koers.	Koers.
Cert. dito 1831 5	96⅞	97	97⅛
Obl. te Londen 5			
Cert. te Hamb. 5			
Inschrijv. Assig. 6	67⅛		
Certificat. dito 6	67⅛		
Polen.			
Aand. Loot. fl. 600	161	164	162
Pruissen.			
Dito dito fl. 50	101½		
Oostenrijk.			
[illegible]			
[illegible]			
Metalliek 5	97¼	97⅛	97⅛
Dito Lond. gen. 5			
Dito 2½	51¼		
Oblig. *Gust. & C.* 5			
Dito	86½		
Cert. Stadsb. dit. 2½	56⅛		
Ween. Bankact. 3			
Denemarken.			
Leening te Lond. 3			
[illegible]			
Dito *Rotschild* 5	74⅝	75	
Grieksche.			
Leening Londen 5			

Te Breda bij BROESE en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.